

تبعات مخرب قانون جدید انتخابات

طیبه سیاوشی از تبعات مخرب قانون
جدید انتخابات در کاهش مشارکت مردم
می‌گوید

فاصله مصوبات با مطالبات مردم

مشروعیت نظام و رگ حیات جمهوری اسلامی به
مشارکت مردم گره خورده است

مهدی بیگ اوغلی

طی سال‌های گذشته، بسیاری از گروه‌های سیاسی در آستانه انتخابات در تصویب یا ارایه طرح‌ها و لوایحی که حساسیت‌زا و تنش‌آفرین بودند، خودداری می‌کردند. در این دوره هم مدت‌ها بحث‌هایی در محافل سیاسی مطرح بود که دولت و مجلس به دلیل انتخابات 1402 و 1404 حاضر به برعهده گرفتن مسوولیت تصویب طرح حجاب و عفاف نیستند. حتی برخی چهره‌ها و برخی رسانه‌های اصولگرا به این دلیل به نقد دولت و مجلس نشستند و تجمعاتی در اعتراض به این موضوع برگزار شد. این روند اما به‌طور ناگهانی تغییر پیدا کرد؛ دولت لایحه 9 ماده‌ای قوه قضاییه را بررسی کرد؛ 6 لایحه به آن افزود و در 15 ماده راهی بهارستان کرد. مجلس هم که مدت‌ها این لایحه را مسکوت گذاشته بود، به صورت ضرب‌الاجلی 15 ماده را به 70 ماده ارتقا داد و زمینه تصویب آن را (به صورت اصل 85) فراهم کرد. تغییر جهت ناگهانی دولت و مجلس در آستانه انتخابات اما باعث شکل‌گیری فرضیه‌ای در محافل عمومی کشور شد. بسیاری از تحلیلگران اعلام کردند این روند بیانگر آن است که خیال دولت و مجلس از رقابت در آوردگاه‌های سیاسی پیش رو آسوده شده، بنابراین تنها به فکر پاسخگویی به مطالبات گروه‌های طرفدار خود هستند. طیبه سیاوشی نماینده مجلس دهم و فعال سیاسی اصلاح‌طلب یکی از چهره‌هایی است که با این تحلیل موافق است و معتقد

است که رادیکال‌های جناح راست، هیچ برنامه‌ای برای تامین مطالبات مردم ندارند و تنها به فکر تامین نظرات اقلیت طرفدار خود هستند. سیاوشی معتقد است برای تغییر فضای سیاسی باید تکانه‌ای در کشور شکل بگیرد تا مردم مجاب به افزایش مشارکت شوند.

وقتی به صحنه سیاسی کشور نگاه می‌کنید، چه برداشتی از شرایط کشور دارید؟ آیا شرایط سیاسی متناسب با اهدافی که ترسیم شده، است؟

«مشارکت حداکثری» که در سخنرانی نوروزی رهبری هم به آن اشاره شده بود و موضوعاتی چون «امنیت»، «سلامت» و مهم‌تر از آن «رقابت» در صحنه انتخابات مورد تاکید قرار گرفته بود، مواردی هستند که مورد علاقه مردم هم هست. اگر این گزاره‌ها در انتخابات وجود داشت، مردم هم روی خوش نشان می‌دادند. سلامت و رقابت انتخابات باید توسط دستگاه‌های نظارتی تامین شود تا انتخابات از سکون فعلی رها شود. از 2 روز قبل هم فرصت ثبت‌نام برای نامزدها فراهم شده است. اما بیش از 4 ماه حدوداً تا زمان اعلام احراز صلاحیت‌ها باقی مانده است. توجیه شورای نگهبان آن است که تعداد داوطلبان این الزام را ایجاد کرده، اما این الزام در دوره‌های قبل هم وجود داشته، همه می‌دانیم شورای نگهبان حضور پررنگی در استان‌ها و شهرها داشته و دارد. باید دید این دوره چه تغییری رخ داده که مجلس خود را ملزم کرده که به اصلاح مواردی بپردازد که دایره ورود افراد را به صحنه مشارکت سیاسی تنگ‌تر می‌کند. مساله این است که آیا در قانون جدید بیشتر منافع مردم، جامعه مدنی و گروه‌های مختلف و صداها یی که در جامعه طنین‌انداز است را در نظر گرفته یا اینکه مجلس به دنبال مشارکت حداقلی است تا رقابتی شکل نگیرد.

به نظر شما رویکرد قانون جدید انتخابات چگونه است؛ در راستای تحقق مطالبات مردم است یا تامین خواسته‌های برخی افراد و جریان‌ها خاص؟

طرح‌هایی که در مجلس یازدهم به تصویب رسیده نشان می‌دهد که نمایندگان تنها منافع کوتاه‌مدت برخی افراد و جریان‌ها را مورد توجه دارند تا اینکه آینده کشور را مدنظر قرار دهند. نمایندگان اصولگرا به دنبال حضور و توفیق خود در عرصه انتخابات هستند و کمتر به منافع کشور و نیاز مردم فکر می‌کنند، اما خواسته مردم این است که مجلس سیاست‌های کشور را تغییر داده و مشکلات کشور را رفع کند. باعث توسعه شود، رفاه ایجاد کند و مردمسالاری را قوام بخشد. قانون جدید انتخابات نه تنها در راستای تغییر سیاست‌ها نیست، بلکه منافع یک گروه سیاسی خاص را تامین می‌کند. گروهی که به هیچ‌وجه

توجهی به حضور حداکثری مردم پای صندوق‌های رای ندارند. این درحالی است که مشروعیت نظام و رگ حیات جمهوری اسلامی به مشارکت مردم گره خورده است. هر زمان که این رگ حیاتی قطع شود، بقای نظام با چالش مواجه می‌شود. این حرف من نیست، این کلام بزرگان کشور و بنیانگذاران نظام است.

شاید برای برخی احزاب و جریان‌های افراطی و رادیکال طبیعی باشد که به دنبال کاهش مشارکت باشند، چراکه اصولگرایان تنها زمانی در انتخابات پیروز شده‌اند که مشارکت در پایین‌ترین سطح باشد. اما در این میان قوه عاقله و سیاستگذاران ارشد کشور باید بدانند که کاهش مشارکت کشور را با چالش‌های جدی و بنیادین مواجه می‌کند. قوه عاقله نظام آیا به این موضوعات می‌اندیشد؟

متأسفانه مواردی که در مجلس طرح و تصویب می‌شود و بخش‌های حاکمیت مخالفتی با آنها نمی‌کنند این موضوع را به ذهن متبادر می‌سازد که یکدستی دولت و حاکمیت، نتیجه و برآمدش به گونه‌ای است که مورد تایید مجموعه حاکمیت است. یعنی در واقع شاکله اصلی تصمیم‌سازی‌ها به گونه‌ای است که ترجیح می‌دهند، حاکمیت یکدست باشد و صدای مخالفی شنیده نشود؛ حتی اگر به قیمت کاهش مشارکت قابل توجه به دست آید. طرح‌ها و قوانینی که اخیراً تصویب شده یا در دستور کار تصویب قرار گرفته‌اند مانند فیلترینگ، حجاب و عفاف، قانون جدید انتخابات و... هر چند باعث اعتراض و مخالفت مردم و جامعه مدنی شده اما واکنشی جدی را در حاکمیت ایجاد نکرده‌اند. حاکمیت یکدست دولت و مجلس باعث شده صدای مردم به جایی نرسد. در این میان قوه عاقله و سیاستگذاران اصلی حاکمیت هم احساس می‌کنند باید از کنار این انتقادات عبور کنند، چراکه احساس می‌کنند یکدستی، منافع و نتایج بهتری برای حاکمیت خواهد داشت. درحالی که اگر وضعیت کف جامعه و مطالبات مردم بررسی شود، نظرسنجی صورت گیرد و صدای مردم شنیده شود، مشخص می‌شود که مطالبات مردم با مصوبات مسوولان فاصله زیادی دارد.

به نظر می‌رسد یکی از مشکلات جدی قانون انتخابات، بحث امنیت‌سازی انتخابات است. در واقع رویکردهای سنگین امنیتی بر انتخابات سایه انداخته است. این روند چه خطراتی دارد؟

برخی دوستان افزایش امنیت در انتخابات را با امنیت‌سازی انتخابات اشتباه گرفته‌اند. امنیت انتخابات باید بالا برود، اما این روند با امنیت‌سازی به دست نمی‌آید. اساساً نیاز نیست این همه دستگاه

امنیتی برای احراز صلاحیت یک نماینده ورود کند. مثلاً مواردی برشمرده میشود که اگر فردی این موارد را داشت ثبت‌نام کند و خود را در معرض بررسی صلاحیت قرار دهد، اما اینکه این همه نهاد امنیتی در روند بررسی‌ها مشارکت کنند، عجیب است. امروز حتی مردم عادی هم متوجه شده‌اند که قانون جدید انتخابات در راستای منافع یک جریان رادیکال اصولگرا، تصویب شده است.

فکر میکنید با این روشها زمینه افزایش مشارکت در انتخابات فراهم میشود؟

من چون کشورم را دوست دارم و میخواهم اتفاق خوبی در کشور رخ دهد، امیدوارم حاکمیت عاقلانه رفتار کند تا مردم با شوق در انتخابات حاضر شوند. بهای تلخی که این مردم در یک سال گذشته پرداخته‌اند، رخدادهایی که کام مردم را تلخ کرده پایان پیدا کند. اینکه آیا زمینه مشارکت فراهم میشود یا نه؟ با شرایط فعلی بعید است؛ مگر اینکه در ادامه تغییرات اساسی صورت گیرد.

معمولاً در آستانه انتخابات، گروه‌های سیاسی کمتر به سمت تصویب طرح‌های حساسیت‌زا می‌رفتند. گروه‌های سیاسی نگران بودند تصویب این نوع طرح‌ها باعث عدم اقبال عمومی به آنها شود. مطرح شدن لایحه حجاب این واقعیت را در میان تحلیلگران برجسته ساخته که اصولگرایان نگران رقابت در انتخابات نیستند و خیالشان راحت است که تیغه تیز نظارت استصوابی رقبا را از میدان خارج میکند؛ بنابراین زمینه تصویب لایحه حجاب و عفاف را فراهم کرده‌اند. این تحلیل درست است؟

به نظرم بخشی از جناح راست این‌گونه است، بخش تندرویی از اصولگرایی در کشور حاکم شده که توجهی به زمینه‌های مردمسالاری و مشارکت ندارد. در ماجرای بررسی لایحه حجاب از طریق اصل 85، رادیکال‌های راست، تلاش می‌کنند طرفداران خود را خشنود سازند. این واقعیتی است که متأسفانه به ذهن متبادر میشود. در واقع برای رادیکال‌های اصولگرا، اکثریت مردم مهم نیستند، برای آنها مهم این است که طرفدارانشان راضی شوند و به آنها رای دهند. آن بخشی از اصولگرایان تندرویی که این لایحه را هشتاد و پنج کرده‌اند، فاقد هر نوع دستاوردی برای همه مردم هستند. ارز ترجیحی را حذف کردند و باعث جهش قیمت اقلام اساسی و خدمات شدند، فیلترینگ را اعمال کردند و بسیاری از کسب و کارها تعطیل شدند. به جای بهبود وضعیت معیشتی مردم، به دنبال طرح حجاب و عفاف و... رفتند. همین امروز یکی از آشنایان قیمت یک حلوا ارده کوچک را به من گفت که باور نکردم.

قیمت يك حلوا ارده كوچك كه مردم با نان آن را مصرف مي‌کردند و گرسنگي خود را پوشش مي‌دادند امروز به 98 هزار تومان رسیده است. صحبت از مرغ و گوشت و ماهي و مواد پروتئيني و... نيست، صحبت از حلوا ارده و پنير و... است. اما مجلس و شورا و دولت به جاي توجه به اين واقعيتها تلاش مي‌کنند تا طرفداران خود را استخدام کنند و به گروه‌هاي سمپات خود سرويس بدهند.

چرا نهادهاي نظارتي به اين مشكلات و سوءمديريتها ورود نمي‌کنند؟

نزديكي قوه مجريه و مقننه باعث شده تا نظارت‌ها هم کاهش پيدا کند. تنها وقتي صدايي از مجلس بيرون آمد که منافع يك جريان درون مجلس به خطر افتاد. در ماجراي بخشنامه معاون سياسي وزارت کشور شاهد اين تنازع میان اصولگرايان بوديم. چرا؟ چون منافع خودشان به خطر افتاده بود. بايد دید چه زماني مجلس به فکر تامين حداقلهاي مردم خواهند بود.

با اين شرايط رويکرد مردم به انتخابات را چطور مي‌توان تحليل کرد؟

حتي اصولگرايان هم نسبت به چشم‌انداز پيش رو نگرانند. چهره‌هايي چون پورمحمدی و متکي نسبت به کاهش مشارکت در انتخابات هشدار داده‌اند. اين چهره‌هاي اصولگرا درخصوص مشارکت اميد زيادي ندارند. پورمحمدی اعلام کرده پيروي بدون مارکت هيچ فضيلتي ندارد. در کل انتخابات به جاي ارتقاي امنيت و سلامت امنيتي‌سازي شده است. البته من همواره اميدواريم که اوضاع بهبود پيدا کند اما حتي خوشبين‌ترين افراد هم نگران آینده‌اند. اميدوارم چهره‌هايي مانند اسحاق جهانگيري، علي لاريجاني و... وارد اتمسفر انتخابات شوند و فضا را به نفع مردم تغيير دهند.

اگر قرار باشد تغييری شور و نشاطي به نفع مردم ايجاد شود چه ملزوماتي نیاز دارد؟

بايد گشايشي در عرصه سياسي، اجتماعي و عمومي ايجاد شود. مانند زمان دولت روحاني که برجام امضا شد و شور و نشاطي در جامعه شکل گرفت.

در اين دوره چه تکانه‌هايي بايد شکل بگيرد؟ سعيد جاريان به استعفای دولت اشاره کرده بود. سعيد شريعتي به بحث ارتباط امريکا و ايران يا حذف استصواب اشاره کرده بود و... نظر شما چيست. کدامين گزاره‌هاي اصلاحي بايد انجام شود تا نظر مردم تغيير پيدا کند؟

معتقدم اگر دیدگاه امنیتی‌سازی تغییر کند و هر حرکتی در عرصه سیاسی اقدام علیه حاکمیت تلقی نشود، برخی افراد و جریان‌ها که مورد وثوق ملت هستند، می‌توانند به عرصه سیاسی ورود کرده و شور و نشاطی در فضای عمومی ایجاد کنند.

منظور شما رفع حصر محصوران است؟

چراکه نه، اما حتی افرادی که حضور دارند هم می‌توانند منشأ اثرگذاری باشند. همین افرادی که حضور دارند و در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری ردصلاحیت شده‌اند، ظرفیت‌های کشور هستند. این افراد حق دارند، لیستی در تهران تهیه کنند و حرکتی در انتخابات ایجاد کنند. در بسیاری از آوردگاه‌های انتخاباتی تهران، سایر استان‌ها و شهرها را به حرکت درمی‌آورد. این حق طبیعی مردم و فعالان سیاسی است که در فضای سیاسی و عمومی مشارکت داشته باشند.

باید دید این دوره چه تغییری رخ داده که مجلس خود را ملزم کرده که به اصلاح مواردی بپردازد که دایره ورود افراد را به صحنه مشارکت سیاسی تنگ‌تر می‌کند.

حتی مردم عادی هم متوجه شده‌اند که قانون جدید انتخابات در راستای منافع یک جریان رادیکال اصولگرا، تصویب شده است. نمایندگان اصولگرا به دنبال حضور و توفیق خود در عرصه انتخابات هستند و کمتر به منافع کشور و نیاز مردم فکر می‌کنند. قانون جدید انتخابات منافع یک گروه سیاسی خاص را که به هیچ وجه توجهی به حضور حداکثری مردم پای صندوق‌های رای ندارند تامین می‌کند.

سیستم ترجیح می‌دهد، حاکمیت یک‌دست باشد و صدای مخالفی شنیده نشود؛ حتی اگر به قیمت کاهش مشارکت قابل توجه به دست آید. برخی دوستان افزایش امنیت در انتخابات را با امنیتی‌سازی انتخابات اشتباه گرفته‌اند حتی اصولگرایان هم نسبت به چشم‌انداز پیش رو نگرانند.